

BIULETYN INFORMACYJNY

OGÓLNOPOLSKIEGO STOWARZYSZENIA REFERENDARZY SĄDOWYCH

SPIS TREŚCI:

AKTUALNOŚCI..... 1

FORUM 2

**I. Marta Rękawek – Pachwicewicz,
Konferencja w Białymstoku: Rola sądu w
procesie karnym**..... 2

**II. Grzegorz Borys, Konferencja w Lublinie:
Alternatywne rozwiązywanie sporów. Regulacja
prawna mediacji**..... 3

AKTUALNOŚCI

- w dniu 7 grudnia 2009 roku odbyła się debata pomiędzy przedstawicielem Krajowej Rady Sądownictwa i przedstawicielem Ministerstwa Sprawiedliwości w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych (projekt z 28 października 2009 roku); debatę zorganizowało Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska sp. z o.o., a przedstawiciel Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych uczestniczył w debacie jako gość Wydawnictwa;
- w dniu 7 stycznia 2010 roku przedstawiciele Stowarzyszenia spotkali się z posłanką Beatą Kempą w siedzibie Klubu Parlamentarnego Partii Prawo i Sprawiedliwość – tematem spotkania była analiza programu: Nowoczesna, Solidarna, Bezpieczna Polska i planowane rozwiązania, dotyczące stopniowego odciążania sądów od niektórych czynności rejestrowych i ewidencyjnych i przekazywania ich do kompetencji organów administracji a także (pod nadzorem państwa) prywatnym kancelariom osób wykonujących prawnicze zawody zaufania publicznego oraz dalszej roli urzędu referendarza sądowego w strukturze sądów powszechnych;

- w dniu 18 stycznia 2010 roku zwrócił się z prośbą do Premiera Rządu, w związku z opublikowaniem na stronie internetowej Zespołu Doradców Strategicznych Prezesa Rady Ministrów Raportu Polska 2030 – Wyzwania Rozwojowe w imieniu Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych, o podanie planowanych rozwiązań, dotyczących pilnego wydzielenia funkcji rejestrowych z sądownictwa (dotyczy to rejestrów handlowych, hipotek i zabezpieczeń) oraz wprowadzenia nowoczesnych metod zarządzania sądami; pismem z dnia 5 lutego 2010 roku (DSP-V-5005-4/10) Departament Sądów Powszechnych w Ministerstwie Sprawiedliwości poinformował Zarząd Stowarzyszenia, że m.in. w chwili obecnej nie są prowadzone żadne prace zmierzające do wydzielenia funkcji rejestrowych z systemu sądownictwa;
- w dniu 8 kwietnia 2010 roku Zarząd Stowarzyszenia otrzymał z Ministerstwa Sprawiedliwości Departamentu Kadr (DK-I-023-42/09/7 z dnia 8 kwietnia 2010 roku) projekt rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przeprowadzania naboru dla kandydatów na aplikację ogólną oraz trybu powoływania i działania zespołu konkursowego i komisji konkursowej z prośbą o wyrażenie opinii do przedstawionego projektu; pismem z dnia 23 kwietnia 2010 roku Zarząd Stowarzyszenia poinformował Departament kadr, że nie zgłasza uwag do przedstawionego projektu;
- w dniu 7 maja 2010 roku w siedzibie Sądu Rejonowego w Białymstoku odbyła się konferencja naukowa zatytułowana „Rola sądu w procesie karnym” - głównym organizatorem konferencji był Zespół ds. Poprawy Funkcjonowania Sądownictwa Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia” z siedzibą w Warszawie oraz Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia” Oddział w Białymstoku, przy współpracy Sądu Rejonowego w Białymstoku, Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych w Krakowie, Okręgowej Izby Radców

Prawnych w Białymstoku, Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, Wyższej Szkoły Administracji Publicznej im. St. Staszica w Białymstoku;

- w dniach 26 – 27 kwietnia 2010 roku w Sądzie Okręgowym w Lublinie odbyła się konferencja zatytułowana „Alternatywne rozwiązywanie sporów. Regulacja prawna mediacji” poświęcona alternatywnym metodom rozwiązywania sporów sądowych, ze szczególnym uwzględnieniem mediacyjnych sposobów rozstrzygania konfliktów - konferencja została zorganizowana przez Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia” –zespół do spraw poprawy funkcjonowania sądownictwa – przy współudziale Krajowej Rady Radców Prawnych, Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie, Okręgowej Rady Adwokackiej w Lublinie, Stowarzyszenia Sędziów Sądów Rodzinnych w Polsce Zarząd Koła SSRP przy Sądzie Okręgowym w Lublinie, Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych oraz Phi Delta Phi Międzynarodowego Bractwa Prawniczego.

FORUM

I. **Marta Rękawek – Pachwicewicz, Konferencja w Białymstoku: Rola sądu w procesie karnym**

W dniu 7 maja 2010r. w siedzibie Sądu Rejonowego w Białymstoku odbyła się konferencja naukowa zatytułowana „Rola sądu w procesie karnym”.

Głównym celem konferencji była merytoryczna analiza, ocena i dyskusja podsumowująca rolę sądu w procesie karnym przy uwzględnieniu aktualnie obowiązujących norm prawa karnego i prawa karnego procesowego ze szczególnym uwzględnieniem zasady kontradyktoryjności i zasady legalizmu/opportunizmu w procesie karnym. Szczególny nacisk położono na zagadnienia związane z postępowaniem odwoławczym, które wzbudza przecież najczęściej kontrowersji i emocji, a jego przebieg i wyniki zbyt często przyczyniają się do budowania negatywnego wizerunku wymiaru sprawiedliwości. Dodatkowo bliżej omówiono możliwość delegacji części kompetencji sędziów na rzecz referendarzy sądowych, przede wszystkim w zakresie prawa karnego wykonawczego i prawa wykroczeń.

Wnioski końcowe z konferencji zostały przekazane Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego oraz Ministrowi Sprawiedliwości w celu zaakcentowania zintegrowanego stanowiska środowisk praktyków i teoretyków prawa karnego w dalszych pracach legislacyjnych.

Głównym organizatorem konferencji był Zespół ds. Poprawy Funkcjonowania Sądownictwa Stowarzyszenia Sędziów Polskich

„Iustitia” z siedzibą w Warszawie oraz Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia” Oddział w Białymstoku, przy współpracy Sądu Rejonowego w Białymstoku, Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych w Krakowie, Okręgowej Izby Radców Prawnych w Białymstoku, Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, Wyższej Szkoły Administracji Publicznej im. St. Staszica w Białymstoku.

Honorowy patronat nad konferencją objęli Dziekan Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku prof. dr hab. Leonard Etel oraz Prezes Sądu Apelacyjnego w Białymstoku SSA Zbigniew Pannert.

Uczestnikami konferencji byli sędziowie sądów rejonowych, sądów okręgowych i Sądu Apelacyjnego w Białymstoku oraz ich Prezesi, Prezesi Oddziałów Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia”, referendarze sądowi, pracownicy naukowcy Uniwersytetu w Białymstoku i Wyższej Szkoły Administracji Publicznej im. St. Staszica w Białymstoku, radcowie prawni i adwokaci oraz prokuratorzy.

Środowisko referendarzy sądowych w pracach merytorycznych reprezentowały trzy nasze koleżanki: dr Marta Rękawek – Pachwicewicz, Marta Izmajłowicz –Górska i Urszula Kęska – referendarze sądowi w Sądzie Rejonowym w Białymstoku.

Konferencja ta była kontynuacją konferencji naukowej „Sąd dla obywatela”, która miała miejsce w dniu 5 listopada 2009r. w Warszawie. Przedmiot tamtej konferencji obejmował przede wszystkim zagadnienia z zakresu prawa karnego materialnego, procesu karnego, procesu cywilnego oraz kwestii dotyczących ustroju sądów i pozycji wymiaru sprawiedliwości, które znalazły się w Opracowaniu Zespołu ds. Poprawy Funkcjonowania Sądownictwa pod red. SSO Jacka Przyguckiego (2010), powołanego przez Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”.

Program konferencji „Rola sądu w procesie karnym” składał się z czterech paneli, z czego pierwszy panel poświęcony był zasadom prawa karnego i prawa karnego procesowego oraz kwestii usprawnienia orzecznictwa sądów karnych.

Podczas tej części dr hab. Paweł Wiliński prof. Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu i jednocześnie członek Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego omówił temat: „Szybkość czy sprawność postępowania karnego - o kierunkach zmian procedury karnej”.

Następnie w panelu II - postępowanie odwoławcze w procesie karnym - SSA Janina Domańska-Szerel, z Sądu Apelacyjnego w Białymstoku poddała uważnej i praktycznej analizie samą zawartość opracowania Zespołu, ze względu na fakt, że zawiera ono szereg nowatorskich rozwiązań, które miałyby wspomóc współczesne sądownictwo w Polsce. Nawiązała ona również do pozycji sędziego i jego kwalifikacji moralnych.

W części III referendarz Marta Rękawek-Pachwicewicz mówiła na temat: „Delegacja wybranych kompetencji na referendarzy sądowych

w procesie karnym i czynnościach karnych wykonawczych – wnioski *de lege ferenda*”. To właśnie wystąpienie, niewątpliwie najważniejsze z punktu widzenia całego środowiska referendarzy sądowych, oparło się o trzy podstawowe zagadnienia, które związane były bezpośrednio z efektami pracy Zespołu ds. Poprawy Funkcjonowania Sądownictwa SSP „Iustitia”. Do zagadnień tych prelegentka zaliczyła analizę szeroko rozumianego pojęcia ochrony prawnej i wymiaru sprawiedliwości (aspekt ustrojowy), prezentację pojęcia i aktualnego statusu referendarzy sądowych w Polsce (aspekt podmiotowy) oraz propozycje rozwiązań systemowych związanych z dalszym rozszerzeniem kompetencji referendarzy sądowych w pionie karnym (aspekt przedmiotowy). Zgodnie z zaprezentowaną koncepcją do ważnych propozycji należy powierzenie wielu czynności w postępowaniu karnym wykonawczym (np. niektórych kompetencji, które ciążyą na sędzię, a które zmierzają do egzekucji orzeczonych przez sąd kar, np. kary grzywny i kary ograniczenia wolności). Do propozycji tych należy również ocena czy można byłoby w zgodzie z Konstytucją RP zwiększyć zakres spraw powierzanych referendarzom sądowym w postępowaniu karnym (wyroki nakazowe) i postępowaniu w sprawach o wykroczenia (szerokie, całościowe powierzenie kompetencji lub wąskie przekazanie kompetencji w postępowaniu nakazowym lub mandatowym).

Proponowane rozwiązania w części „referendarskiej” co do zasady spotkało się z przychylnością sędziów i przedstawiciela Komisji Kodyfikacyjnej. W czerwcu b.r. ukażą się materiały pokonferencyjne, które trafią do ok. 3000 osób, w tym sędziów i referendarzy. Zapraszam do analizy materiału dotyczącego referendarzy sądowych (Opracowanie Zespołu „Iustitia” dostępne na stronach internetowych SSP „Iustitia” oraz tekst wystąpienia dr Marty Rękawek-Pachwicewicz dostępny na stronach OSRS) oraz dyskusji środowiskowej nad dalszym poszerzeniem kompetencji zawodowych referendarzy sądowych i wzmocnieniem ich statusu zawodowego.

II. Grzegorz Borys, Konferencja w Lublinie: Alternatywne rozwiązywanie sporów. Regulacja prawna mediacji.

W dniach 26 – 27 kwietnia 2010 r. w Sądzie Okręgowym w Lublinie odbyła się konferencja zatytułowana „Alternatywne rozwiązywanie sporów. Regulacja prawna mediacji” poświęcona alternatywnym metodom rozwiązywania sporów sądowych, ze szczególnym uwzględnieniem mediacyjnych sposobów rozstrzygania konfliktów.

Konferencja została zorganizowana przez Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia” – zespół do spraw poprawy funkcjonowania sądownictwa – przy współudziale Krajowej Rady Radców Prawnych, Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie, Okręgowej Rady Adwokackiej w Lublinie, Stowarzyszenia Sędziów Sądów

Rodzinnych w Polsce Zarząd Koła SSRP przy Sądzie Okręgowym w Lublinie, Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych oraz Phi Delta Phi Międzynarodowego Bractwa Prawniczego.

W dniu otwarcia, uczestnicy konferencji oraz przybyli goście zostali uroczysto powitani przez pana Krzysztofa Wojtaszka prezesa Sądu Okręgowego w Lublinie, pana Macieja Strączyńskiego prezesa Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia”, pana Macieja Bobrowicza prezesa Krajowej Rady Radców Prawnych i pana Piotra Sendeckiego dziekana Okręgowej Rady Adwokackiej w Lublinie. W imieniu referendarzy sądowych zebranych powitała pani Anna Sołowiej – Wiaderek członek zarządu Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych. Moderatorami konferencji były: pani Anna Adamska – Gallant, oraz pani Eleonora Porębiak – Tymecka.

Pierwszego dnia referaty wygłosili Maciej Bobrowicz, prezes Krajowej Rady Radców Prawnych oraz John McClellan Marshall sędzia w stanie spoczynku 14 Dystryktu Sądowego Stanu Teksas. Pierwszy z nich podkreślił znaczenie alternatywnych metod rozwiązywania sporów, w tym mediacji jako sposobu pozwalającego na szybsze i tańsze niż wymiar sprawiedliwości załatwienie kwestii spornych szczególnie w sprawach cywilnych i gospodarczych. Z kolei sędzia John Marshall scharakteryzował najważniejsze zasady postępowania mediacyjnego w Stanach Zjednoczonych Ameryki, a także podkreślił skuteczność tego modelu postępowania – większość spraw w Stanach Zjednoczonych nie trafia na rozprawę sądową, a zostaje załatwiona jeszcze na etapie przedsądowym.

Pierwszy dzień konferencji został jednak zdominowany przez prezentacje pokazowych mediacji: pierwszej poprowadzonej przez Ikea Lasatera, trenera NVC Mediation – dotyczącej sposobu rozwiązania konfliktu małżeńskiego, ze szczególnym naciskiem na ustalenie rzeczywistej przyczyny konfliktu oraz potrzeb stron sporu. Z kolei mediatorzy ze Stowarzyszenia „Polskie Centrum Mediacji” zaprezentowali pokazową mediację, opartą na autentycznym materiale, w której zostały przedstawione kolejne etapy mediacji oraz zasady, którymi kierują się mediatorzy. Z obydwu prezentacji dało się wyciągnąć wnioski, że właściwie poprowadzona mediacja pozwala na odkrycie rzeczywistego podłoża konfliktu i załatwienia sporu w sposób możliwie najbardziej zadowalający obydwie strony. Ostateczny wynik mediacji może w sposób diametralny różnić się od tego, co strony na początku obejmowały swoim zamiarem. Jednocześnie nie ulega wątpliwości, że w postępowaniu sądowym z jego formalizmem osiągnięcie podobnych rezultatów poprzez całkowite rozładowanie źródła konfliktu stron jest niemożliwe.

Drugi dzień konferencji rozpoczął się od wystąpienia sędzi Eleonory Porębiak – Tymeckiej, które dotyczyło rozwoju alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów i sporów w Polsce. Następnie Cezary Jezierski, radca prawny z Okręgowej Izby Radców Prawnych w Olsztynie, radca prawny Magdalena Kosicka oraz Piotr

Sendecki, dziekan Okręgowej Rady Adwokackiej w Lublinie przedstawili poglądy odnośnie możliwości przeprowadzania mediacji i pełnienia funkcji mediatorów przez przedstawicieli tych korporacji prawniczych.

W kolejnym wystąpieniu sędzia Krystyna Sergiej, wizytator do spraw cywilnych w Sądzie Okręgowym w Lublinie podała dane statystyczne dotyczące liczby przeprowadzanych mediacji w postępowaniu sądowym w skali kraju. Z kolei sędzia Agnieszka Rękas z Departamentu Praw Człowieka Ministerstwa Sprawiedliwości, stanowisko ds. mediacji odniosła się do eksperckiego projektu ustawy dotyczącego prowadzenia mediacji i zawodu mediatora. Prelegentka wyraźnie zaznaczyła, że projekt ów spotkał się z krytyką znacznej części członków Społecznej rady ds. Alternatywnych Metod Rozwiązywania Konfliktów i Sporów.

Wiceprezes Zarządu Stowarzyszenia „Polskie Centrum Mediacji” Robert Kaszczyszyn w referacie „Perspektywy zawodu mediatora w Polsce” podkreślił wagę zawodu mediatorów, zwrócił uwagę na konieczność stawiania mediatorom wysokich wymagań, ponieważ wykonują zadania na zlecenie wymiaru sprawiedliwości. Myśl powyższą rozwinął Krzysztof Kuchciak prokurator w stanie spoczynku, wykładowca prawa mediacji KUL, WSPA, PCM i AGH w Krakowie w referacie dotyczącej pozycji prawnej mediatora podkreślił znaczenie wprowadzenia wymogów dla mediatorów, wprowadzenia powszechnych szkoleń dla mediatorów oraz standardów takich szkoleń. Prelegent uznał, że błędem byłoby wyłączenie przedstawicieli zawodów prawniczych od prowadzenia mediacji, zwłaszcza w sprawach cywilnych i gospodarczych.

O tym czy referendarze sądowi mogą i powinni prowadzić mediacje mówili referendarze sądowi zatrudnieni w Sądzie Rejonowym w Lublinie dr Grzegorz Tylec i dr Piotr Telusiewicz. Pierwszy z mówców omówił pozycję ustrojową referendarza sądowego oraz zasady prowadzenia przez referendarza mediacji w postępowaniu przed wojewódzkim sądem administracyjnym, drugi z prelegentów wskazał w jakich kategoriach spraw i w jakich okolicznościach referendarze mogliby być pomocni w odciążeniu sędziów prowadząc postępowania mediacyjne.

Jako ostatnia głos zabrała dr Katarzyna Antolak, pracownik naukowy wydziału prawa Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej w Warszawie, mediator, asystent Sędziego Sądu Najwyższego. W swoim referacie, dotyczącym perspektyw rozwoju mediacji w Polsce, zwróciła uwagę na niski poziom „świadomości mediacyjnej” społeczeństwa, które w razie sporu wybiera sąd, a nie mediatora. Prelegentka wskazała także na środki zaradcze takiej sytuacji w postaci akcji informacyjnej, wprowadzenia obligatoryjnej mediacji a także możliwości wielokrotnego kierowania sprawy do mediacji, również na etapie postępowania odwoławczego.

Z przebiegu konferencji uczestnicy wysunęli następujące wnioski: konieczność zwiększenia „świadomości mediacyjnej” zarówno społeczeństwa,

jak i sędziów oraz pracowników organów ścigania przez szkolenia i programy pilotażowe, wsparcie finansowe państwa zarówno mediacji sądowej jak i pozasądowej, poszerzenie katalogu spraw, które można kierować do mediacji, wprowadzenie wysokich wymogów i kwalifikacji dla osób prowadzących mediację, zakaz wyłączenia jakiegokolwiek grupy zawodowej z kręgu podmiotów uprawnionych do prowadzenia mediacji.